

2. Руководство для следователей / О.Я.Баев и др.; под ред. Н.А. Селиванова, В.А. Снеткова. – М.: ИНФРА-М; ИПК Лига-Разума, 1997. – 732 с.
3. Стахівський С.М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів: [наук.-практ. посібник] / С.М. Стахівський. – К.: Атіка, 2009. – 64 с.
4. Шостак М.А. Уголовный процесс. Особенная часть. Возбуждение уголовных дел и предварительное расследование: Альбом схем: учеб пособие / М.А.Шостак. – Минск: Акад. МВД Респ. Беларусь, 2005. – 146 с.
5. Федоров Г.В. Криминалистические средства противодействия преступности: Монография / Г.В.Федоров. – Минск: Центр охраны труда и промышленной безопасности, 2007. – 277 с.
6. Тактика следственных действий: учебное пособие / под ред. В.И. Комиссарова. – Саратов: СГАП, 2000. – 202 с.

УДК 343.985:343.359

О.Ю. Камышанський

**З'ЯСУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ
ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО
ДОКУМЕНТООБІГУ ЯК ПЕРЕДУМОВА
ОПТИМІЗАЦІЇ РОЗСЛІДУВАННЯ
РОЗКРАДАНЬ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВУГІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ**

У статті досліджуються особливості документообігу на підприємствах вугільної промисловості. Визначено типові напрями пошуку й характерні риси документів, які містять сліди розкрадань бюджетних коштів.

Ключові слова: *вугільна промисловість, документообіг, розкрадання, бюджетні кошти.*

В статье исследуются особенности документооборота на предприятиях угольной промышленности. Определены типичные направления поиска и характерные черты документов, содержащих следы хищений бюджетных средств.

Ключевые слова: *угольная промышленность, документооборот, хищение, бюджетные средства.*

The article investigates the features of document management in enterprises of coal industry. Defined the typical direction of the search and characteristics of documents that contain traces of embezzlement of budget funds.

Key words: *coal industry, document management, embezzlement, budget funds.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. При дослідженні особливостей розслідування розкрадань бюджетних коштів на під-

приємствах вугільної промисловості цілком справедливою та доцільною є постановка питань про криміналістичну характеристику зазначених злочинів, особливості взаємодії слідчих з оперативними підрозділами, специфіку використання спеціальних знань у розслідуванні тощо. Проте чи не найактуальнішим завданням в контексті оптимізації розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості виступає встановлення особливостей внутрішньогосподарського документообігу та формування на цій основі науково обґрунтованих рекомендацій щодо розслідування досліджуваних злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасний стан наукових досліджень, які стосуються особливостей проведення слідчих дій при розслідуванні певних злочинів, характеризується надзвичайною розмаїтістю думок, наявністю декількох конкуруючих підходів та різноманітних концепцій. Вагомий внесок у розробку конструктивних пропозицій в частині тактичних рекомендацій проведення слідчих дій як в цілому, так і в контексті розслідування розкрадань бюджетних коштів, внесли такі дослідники як Ю.П. Аленін, В.П. Бахін, В.В. Берназ, Р.С. Белкін, В.В. Бірюков, А.Ф. Волобуєв, В.А. Журавель, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, В.В. Коваленко, О.Н. Колесніченко, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічов, В.В. Лисенко, В.К. Лисиченко, В.Г. Лукашевич, Б.Г. Розовський, М.В. Салтєвський, М.Я. Сегай, В.В. Тищенко, В.Ю. Шепітько, М.П. Яблоков та інші провідні вчені-криміналісти. Але зважаючи на постійне удосконалення форм та методів протиправної діяльності, запровадження нових способів приховування слідів злочинів, ці питання і надалі потребують нових наукових розвідок.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення специфічних рис внутрішньогосподарського документообігу на підприємствах вугільної галузі як передумови формування обізнаності слідчих та працівників оперативних підрозділів щодо особливостей утворення слідів протиправної діяльності в досліджуваній галузі.

Виклад основного матеріалу. Однією із специфічних рис злочинів, пов'язаних із розкраданнями бюджетних коштів на підприємствах вугільної галузі, є те, що факти протиправної діяльності знаходять відбиття у документах, які відображають внутрішньогосподарські аспекти діяльності певного вугільного підприємства. В цьому контексті становить інтерес зауваження С.С. Чернявського про те, що для повного та всебічного дослідження матеріальних слідів злочинів

слідчому потрібно сконцентрувати основну увагу на роботі із документами, що складають основний обсяг доказів у справах про злочини у сфері господарювання¹. Отже, на початковому етапі розслідування важливо вжити всіх можливих заходів для виявлення та вилучення внутрішньогосподарської документації та комп'ютерної техніки шляхом проведення, насамперед, таких слідчих дій як виїмка, обшук та слідчий огляд, які складають своєрідний ланцюг послідовно проведених пошукових дій.

Визначаючи перелік внутрішньогосподарських документів, місце та час проведення слідчих дій щодо їх встановлення, вилучення та процесуального оформлення, слід визнати, що значний пізнавальний та практичний інтерес становлять висновки Р.Л. Степанюка, який на підставі інформаційної значимості певних документів для розслідування бюджетних злочинів виділяє такі їх групи. 1) нормативно-правові акти, які визначають правила формування, розподілу і використання бюджетних коштів; 2) планові документи, якими визначаються підстави надання, обсяг, розподіл та цільове призначення бюджетних коштів; 3) документи, що визначають посадове становище, компетенцію службової особи, яка є суб'єктом злочину (наказ про призначення на посаду, положення про відповідний підрозділ або посаду, професійно-кваліфікаційні характеристики, посадові інструкції і т.п.); 4) документи, що визначають організаційно-правовий статус та джерела фінансування підприємства, установи, організації, де було вчинено злочин; 5) документи бухгалтерського обліку та фінансової звітності; 6) документи, що свідчать про укладання певних договорів та є підставами для їхньої оплати (договір купівлі-продажу, договір на виконання робіт чи надання послуг, рахунки, рахунки-фактури, акти виконаних робіт, накладні, товарно-транспортні накладні і т.п.); 7) казначейські (банківські) документи, а також документація, складена при розрахунках із застосуванням казначейських векселів; 8) чорнові записи та неофіційне листування службових осіб, що мають значення для кримінальної справи (робочі зошити, записники тощо); 9) нормативно-правові або розпорядчі акти, що змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку, видані службовою особою або затверджені її наказом; 10) документи, пов'язані з прийняттям та реєстрацією нормативно-правових

¹ Чернявський С.С. Методика розслідування злочинів у сфері банківського кредитування: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / С.С. Чернявський; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2002. – С. 12-14.

або розпорядчих актів; 11) інші документи¹.

Здійснюючи класифікацію документів, які досліджуються під час розслідування злочинів у сфері господарської діяльності, за їх внутрішнім змістом, І.В. Калініна вважає, що вони можуть поділятися на певні групи наступним чином: 1) документи як предмет злочинного посягання; 2) документи як засіб скоєння злочину та як засіб приховування скоєного злочину; 3) документи, які характеризують діяльність підприємства, установи; 4) документи, які характеризують стан контролю, результати контрольної діяльності; 5) документи, що характеризують особу злочинця; 6) документи, що містять інформацію про інші обставини, що мають значення у розслідуваній справі².

Погоджуючись у цілому з висновками Р.Л. Степанюка та І.В. Калініної, у той же час варто враховувати ту обставину, що при розслідуванні розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної галузі існує певна специфіка у роботі слідчого щодо визначення переліку документів, встановлення їх місцезнаходження та дослідження внутрішнього змісту, що обумовлено, насамперед, особливостями внутрішнього документообігу на вказаних підприємствах. Перш за все, для правильної підготовки та організації проведення обшуку, виїмки та слідчого огляду варто ретельно підійти до ознайомлення з такими аспектами функціонування підприємств вугільної промисловості, як особливості бухгалтерського обліку, оскільки висвітлення особливостей організації бухгалтерського обліку в досліджуваній галузі є необхідним для отримання деталізованої інформації про фінансові показники підприємства. "Криміналістична методика розслідування злочинів у сфері економіки потребує поповнення її теоретичних положень знаннями про специфіку відображення злочинних дій у бухгалтерському обліку основних засобів, виробничих запасів і готової продукції. – вказує С.Г. Єремін. – ... такі знання суттєво впливатимуть на процес удосконалення боротьби з економічною злочинністю шляхом впливу на конкретні методичні рекомендації".

¹ Степанюк Р.Л. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з порушеннями бюджетного законодавства: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Р.Л. Степанюк; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2004. – С. 125-133.

² Калініна І.В. Завдання слідчого огляду документів у справах про господарські злочини, пов'язані з підробленням документів / І.В. Калініна // Митна справа. – № 4 (76). – Ч. 2. – 2011. – С. 217-218.

дації й через них на оперативно-розшукову та слідчо-судову практику"¹.

Отже, при дослідженні особливостей документообігу на підприємствах вугільної промисловості в контексті тактичних рекомендації проведення обшуку та виїмки варто насамперед акцентувати увагу на специфіці бухгалтерського обліку в досліджуваній галузі. Так, на думку Н.О. Гури, особливості гірничодобувних підприємств, які визначають специфіку обліку, полягають в такому:

- складність та специфічність технологічних процесів, а саме: здійснення гірничокапітальних робіт; гірничопідготовчих, експлуатаційно-розвідувальних та нарізних робіт; безпосередній видобуток корисних копалин;

- гірничодобувні роботи потребують значних капітальних інвестицій, особливо на стадії розробки родовищ корисних копалин, будівництва шахт тощо;

- видобуток корисних копалин шахтним методом (зокрема, кам'яного вугілля) пов'язаний з підвищенням ризиком небезпеки, що обумовлює необхідність додаткових витрат на забезпечення безпеки, встановлення відповідного рівня заробітної плати робітникам та підвищених відрахувань на страхування від нещасного випадку на виробництві;

- значну долю витрат підприємств гірничодобувної промисловості становлять витрати на підготовку робочих місць, переміщення персоналу до місць роботи, вентиляцію, укріплення, осушення, утримання гірничих виробіток².

Зважаючи на ту обставину, що розкрадання бюджетних коштів у вугільній галузі вчиняються, як правило, шляхом завищення витрат, варто акцентувати увагу й класифікації витрат, які притаманні господарчій діяльності вугільних підприємств. При цьому варто виходити з того, що при висвітленні витрат підприємств вугільної промисловості необхідно виходити з розподілу вугільних шахт на діючі (тобто шахти, що знаходяться в процесі експлуатації) та недіючі (шахти, що знаходяться в стані ліквідації). Як вважає Т.І. Корнесєва, для вугільних шахт, що знаходяться в стані ліквідації, характерними є

¹ Еремін С.Г. Объективные закономерности возникновения информации о преступных хозяйственно-финансовых операциях в данных бухгалтерского учета / С.Г. Еремін // Аудит и финансовый анализ. - 2007. - № 3. - С. 45-52.

² Гура Н. О. Облік видів економічної діяльності: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - С. 213.

такі витрати: заробітна плата; витрати на капітальні роботи; витрати на утримання шахти; витрати на утримання дирекції; витрати на природоохоронну діяльність. Іншою, на думку автора, є класифікація витрат на тих вугільних шахтах, що знаходяться в процесі експлуатації. Відповідно до особливостей функціонування таких шахт, види їх витрат можна викласти наступним чином: витрати на підготовчі роботи вугільних шахт; витрати на видобуток вугілля; витрати на доставку вугілля на поверхню; витрати на доставку породи до лави та пустот; витрати на обробку вугілля; витрати на реалізацію готової вугільної продукції; витрати на природоохоронну діяльність; витрати надзвичайної діяльності; витрати для цілей управління¹.

Деякі із зазначених напрямів, які стосуються витрат вугільних підприємств, деталізовано на нормативному рівні, зокрема в Методичних рекомендаціях щодо прогнозування техніко-економічних показників діяльності вугледобувних підприємств, затверджених Наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України № 719 від 17.11.2011 року. Так, адміністративні витрати визначаються як витрати на утримання апарату управління вугледобувного підприємства та шахт (розрізів), податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі, інші витрати загальногосподарського призначення. Витрати на збут визначаються як оплата послуг, пов'язаних із збутом (реалізацією) вугільної продукції, витрати на транспортування продукції до станції відправлення Укрзалізниці на внутрішньому ринку і до кордону України при постачанні на експорт, інші витрати тощо².

В той же час, здійснюючи спроби визначити особливості проведення слідчого огляду, обшуку та виїмки внутрішньогосподарської документації, слід визнати надзвичайну складність в частині надання універсальних тактичних рекомендацій, які б мали успіх та однакову ефективність незважаючи на певні фактори. Через надзвичайну варіативність та розмаїтість тактичних ситуацій, які мають місце у практиці розслідування, при визначенні об'єктів пошуку або огляду варто виходити з конкретних обставин вчинення злочину та приховування його слідів. Доречним буде зазначити, що на цю тезу неодноразово звертали увагу вчені-криміналісти. Так, досліджуючи орга-

¹ Корнєєва Т.І. Класифікація витрат на вугільних шахтах України: проблеми та шляхи вирішення / Т.І. Корнєєва // Вісник Запорізького національного університету. Серія "Економічні науки". - 2010. - № 4. - С. 44.

² Методичні рекомендації щодо прогнозування техніко-економічних показників діяльності вугледобувних підприємств: затверджено Наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України № 719 від 17.11.2011 року.

нізацію і тактику проведення окремих слідчих дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним відшкодуванням податку на додану вартість, Р.С. Довбаш вказує, що зазвичай об'єктами пошуку виступають документи фінансово-господарської діяльності, бухгалтерської і податкової звітності, їх фрагменти, фотокопії (справжні та з ознаками підроблення); бланки документів з реквізитами суб'єктів підприємницької діяльності (відбитками печаток, штампів, підписами посадових осіб); комп'ютерна техніка та електронні носії інформації (компакт-диски, дискети, електронні записні книжки, платіжні картки, мобільні телефони тощо); зразки бланків, штампів та печаток фірм; гроші (готівка в національній та іноземній валюті), цінні папери, коштовності; особисті речі (блокноти, чернетки, щоденники тощо). Поряд з цим, вказує автор, до визначення об'єктів пошуку варто підходити з урахуванням характеристики способу вчинення злочину¹.

Керуючись зазначеною пропозицією та враховуючи типові способи вчинення розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості, не важко встановити, які документи містять відомості щодо вчинення розкрадань, а отже підлягають виїмці на початковому етапі розслідування. Так, при розслідуванні розкрадань бюджетних коштів шляхом закупівлі гірничошахтного обладнання за завищеною ціною (або шляхом "безтоварної операції"), слід зосередити увагу на таких внутрішньогосподарських документах: інвентарна картка обліку основних засобів; акт приймання-передачі основних засобів; технічна документація на устаткування; паспорт технічного засобу (який характеризує його комплектність); товарно-транспортна накладна; рахунок-платіжна вимога тощо.

При розслідуванні розкрадань, вчинених способом закупівлі обладнання, товарів або послуг за завищеною ціною, крім вищезазначених внутрішньогосподарських документів підлягає дослідженню документація, складання якої супроводжує здійснення закупівлі за державні кошти. Виходячи із процедури конкурсних торгів, регламентованих Законом України "Про здійснення державних закупівель"² та Наказу Міністерства економіки України № 919 від 26.07.2010 року

¹ Довбаш Р.С. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним відшкодуванням податку на додану вартість: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Р.С. Довбаш; Київ. нац. ун-т внутр. справ. - К., 2009. - С. 12.

² Закон України "Про здійснення державних закупівель" // Відомості Верховної Ради України від 20.08.2010 р. - 2010. - № 33. - Стор. 1140. - Стаття 471.

"Про затвердження стандартної документації конкурсних торгів"¹, до об'єктів пошуку слід віднести:

- договір про закупівлю - договір, який укладається між замовником і учасником за результатами процедури закупівлі та передбачає надання послуг, виконання робіт або набуття права власності на товари за державні кошти;

- документацію конкурсних торгів - документацію, що розробляється та затверджується замовником, оприлюднюється для вільного доступу та безоплатно подається замовником під час проведення торгів (конкурсних торгів);

- оголошення про проведення процедури закупівлі;

- оголошення про результати процедури закупівлі;

- протокол розкриття пропозицій конкурсних торгів, цінних пропозицій, кваліфікаційних пропозицій;

- інформацію про відхилення пропозицій конкурсних торгів, цінних пропозицій, кваліфікаційних пропозицій та підстави такого відхилення у вигляді протоколу;

- повідомлення про акцепт пропозиції конкурсних торгів або цінної пропозиції (пропозиції за результатами застосування процедури закупівлі в одного учасника);

- повідомлення про відміну торгів чи визнання їх такими, що не відбулися;

- звіт про результати проведення процедури закупівлі.

При розслідуванні розкрадань, вчинених шляхом здійснення "безтоварної операції" з подальшим приховуванням цього факту передчасним списанням фіктивно придбаного обладнання з балансу, підлягають вилученню такі документи: акт ліквідації основних засобів з описанням причин ліквідації; відомість амортизаційних нарахувань; накладна на оприбуткування придатних матеріалів; накладні на здачу лому до організації вторсировини; акт оцінки зношених основних засобів; заява особи про придбання інвентарного об'єкта; прибутковий касовий ордер про оплату в касу підприємства вартості придбаного об'єкта².

У разі вчинення розкрадань бюджетних коштів з фонду заробітної плати, насамперед становлять інтерес первинні документи по обліку виробітки і відпрацьованого часу, розрахункові і платіжні ви-

¹ Наказ Міністерства економіки України № 919 від 26.07.2010 року "Про затвердження стандартної документації конкурсних торгів" // Офіційний вісник України від 27.08.2010 р. - 2010. - № 63. - Стор. 187. - Стаття 2208.

² Камлик М.І. Судова бухгалтерія. Підручник. - К.: Атіка, 2000. - С. 81-82.

домості, особові рахунки, розпорядчі і планові документи (списки робітників підприємства, документи про їх прийом і звільнення, відпустки, відомості про невиходи і прогули, накази про порушення трудової дисципліни, звіти про виконання норм виробітки тощо). В цьому аспекті корисною як у пізнавальному плані, так і у практичному відношенні, є класифікація первинних документів з обліку оплати праці, яку надано І.В. Саухом. До першої групи облікової документації автор відносить документи кадрового характеру (наказ або розпорядження про прийняття на роботу; особова карта; алфавітна картка; особова картка фахівця, який виконує науково-дослідні, проектно-конструкторські та технологічні роботи; наказ або розпорядження про переведення на іншу роботу; наказ про надання відпустки; список про надання відпустки; наказ про припинення дії трудового договору), до другої групи – документи з обліку використання робочого часу (табелі обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати; список осіб, які працювали у понаднормовий час; листок обліку простоїв), до третьої групи – документи обліку розрахунків з працівниками з оплати праці (розрахунково-платіжна відомість; розрахунок заробітної плати; особовий рахунок; накопичувальна картка виробітку та заробітної плати; накопичувальна картка обліку заробітної плати)¹.

Керуючись вищенаведеними думками та узагальненням практичного досвіду розслідування справ зазначеної категорії, в якості попереднього висновку варто прийняти положення про те, що для з'ясування обставин, які підлягають встановленню при розслідуванні розкрадань, пов'язаних із привласненням коштів фонду заробітної плати та інших соціальних виплат, становлять інтерес насамперед такі документи:

- бухгалтерські документи про нараховану заробітну плату та інші виплати (тобто документи, що містять відомості щодо загального фонду заробітної плати, у тому числі оплати праці гірникам очисного забою, прохідникам, інженерно-технічним працівникам, відомості про заохочувальні та компенсаційні виплати, премії за виконання особливо важливих завдань тощо)²;

¹ Саух І.В. Документальне забезпечення розрахунків з оплати праці / І.В. Саух // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – № 1. – С. 313.

² Подлужна Н.О. Формування фонду оплати праці на вугільних підприємствах в умовах фінансово-економічної кризи / Н.О. Подлужна, Т.Л. Кузміна // Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право. – 2009. – № 2. – С. 66-70.

- касові документи на оплату путівок, лікування та відпочинок, виданих за рахунок коштів соціального страхування;

- первинні кадрові (адміністративні) документи (накази або розпорядження про прийом на роботу, переміщення, надання відпусток, звільнення, які відображаються в особистих картках, трудових книжках)¹.

- платіжні доручення на перерахування сум страхових внесків та інших платежів на відповідний рахунок;

- таблиці обліку робочого часу, довідки й розрахунки для нарахування заробітної плати, наряди на оплату праці, листки обліку простотів, списки осіб, які працювали у понаднормовий час;

- акти про нещасні випадки на виробництві; повідомлення про нещасні випадки; акти проведення розслідування нещасного випадку (аварії); журнал реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків на виробництві; протокол огляду та ескіз місця, де стався нещасний випадок (аварія); пояснювальна записка потерпілого (потерпілих), свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку (аварії); висновки лікарсько-експертної комісії; акти розслідувань причин виникнення хронічного професійного захворювання, а також інші документи, які супроводжують розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах вугільній промисловості²;

- журнали реєстрації травматологічного пункту лікувально-профілактичного закладу, звернення робітника до медичного пункту або медико-санітарної частини підприємства, амбулаторну картку та історію хвороби робітника; картки обліку професійного захворювання (отруєння) тощо.

Поряд із встановленням переліку та видів документів, які є об'єктами пошуку при проведенні досліджуваних слідчих дій, потребує уваги і місце проведення обшуку або виїмки. Зрозуміло, що місцем знаходження внутрішньогосподарської документації є вугільне підприємство, проте з огляду на велику кількість документів та їх різноманітний характер, потребує уточнення, в якому саме структурному підрозділі підприємства слід здійснювати пошук того чи ін-

¹ Судово-бухгалтерська експертиза в кримінальних справах про розкрадання грошових коштів: Методич. посібник / За заг. ред. проф. О.М. Бандурки - Харків: Вид-во. Ун-ту внутр. справ, 2000. - 80 с.

² Постанова Кабінету міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232 "Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві" // Офіційний вісник України від 12.12.2011 р. - 2011. - № 94. - Стор. 64. - Стаття 3426.

шого документу. Так, у бухгалтерії зберігаються документи фінансового характеру, у канцелярії - матеріали листування з установами, організаціями та підприємствами, з якими встановлювалися господарські зв'язки, у відділі кадрів - первинні адміністративні документи (посадові інструкції, накази, розпорядження, трудові книжки тощо).

У той же час, в окремих випадках при розслідуванні кримінальних справ даної категорії виникає необхідність у проведенні виїмок не тільки на вугільному підприємстві, а і в декількох інших установах. Так, з урахуванням конкретних обставин справи потрібно вилучити документи:

- у державних органах чи бюджетних установах, котрі надавали бюджетні кошти, що потім стали предметом зловживання, або з якими узгоджувались видані нормативно-правові (розпорядчі) акти (вищестоящі, кредитні установи, фонди і т.п.);

- в установах чи підприємствах, з якими підприємство мало господарські зв'язки;

- у контрольних підрозділах, аудиторських підприємствах;

- у банках і територіальних органах державного казначейства, в яких мають поточні чи бюджетні рахунки підприємства, службові особи якого вчинили розкрадання;

- в органах ДПА;

- у державних або недержавних архівах (якщо бухгалтерська та інша документація здана в архів)!

- у медичних закладах (журнали реєстрації травматологічного пункту лікувально-профілактичного закладу, звернення робітника до медичного пункту або медико-санітарної частини підприємства, амбулаторну картку та історію хвороби робітника);

- в органах державного пожежного нагляду, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, Держгірпромнагляду, державної санітарно-епідеміологічної служби, яким надсилається повідомлення про нещасні випадки.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Не претендуючи на остаточний та безапеляційний характер положень, викладених у статті, в якості загального висновку пропонуємо прийняти тезу про необхідність врахування особливостей внутрішньогосподарського документообігу при проведенні слідчих дій та

¹ Степанюк Р.Л. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з порушеннями бюджетного законодавства: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Р.Л. Степанюк; Нац. ун-т внутр. справ. - Х., 2004. - С. 136.

оперативно-розшукових заходів. Завдяки визначенню специфіки бухгалтерського обліку, документального оформлення роботи з персоналом, приводів для листування із зовнішніми установами, дослідженню інших аспектів діяльності вугільних підприємств, слідчі та працівники оперативних підрозділів матимуть змогу оптимізувати пошукову діяльність щодо встановлення, фіксації та процесуального оформлення матеріальних слідів протиправної діяльності осіб, що вчиняють розкрадання бюджетних коштів у вказаній галузі.

УДК 351.746.2

В.В. Босенко

**ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ОВС
У ПРОТИДІЇ ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛЬНИМ
ЗЛОЧИНАМ, УЧИНЕНИМ ПРЕДСТАВНИКАМИ
ЕТНІЧНИХ МЕНШИН**

Стаття присвячена питанням взаємодії між підрозділами карного розшуку та іншими підрозділами органів внутрішніх справ у процесі виявлення, попередження та розкриття загальнокримінальних злочинів, що готуються або вчинюються представниками етнічних меншин.

Ключові слова: загальнокримінальна злочинність, етнічна злочинність, оперативно-розшукова протидія, оперативно-розшукові заходи, попередні заходи за напрямками оперативного пошуку, злочинне уерупування.

Статья посвящена вопросам взаимодействия между подразделениями уголовного розыска и другими подразделениями органов внутренних дел в процессе выявления, предупреждения и раскрытия общеуголовных преступлений, которые готовят либо совершают представители этнических меньшинств.

Ключевые слова: общеуголовная преступность, этническая преступность, оперативно-розыскное противодействие, оперативно-розыскные мероприятия, первоочередные мероприятия по направлениям оперативного поиска, преступная группировка.

Article focuses on the interaction between the criminal investigation departments and other bodies of internal affairs in the detection, prevention and disclosure of common crimes that are preparing or committing ethnic minorities.

Key words: ordinary crime, ethnic crime, operational and investigative counter, operational-search measures, priority areas of operational activities for search, criminal group.

Загальнокримінальна злочинність як явище притаманна кожному суспільству, існує в кожній державі, а відповідні кримінально карані